

'Geef boete aan iedere veehouder die geen hek plaatst'

Wie houdt de wolf

De aanvallen van wolven op vee nemen toe, veehouders moeten hun dieren beschermen door wolfwerende hekken te plaatsen. Maar de aanvragen voor subsidies lopen in Gelderland achter bij de verwachting. De vraag is steeds: wie is er verantwoordelijk voor de schade door wolven?

PHAEDRA WERKHOVEN

‘Dit is wat een wolf nodig heeft aan ruimte om doorheen te kunnen.’ Wolvenconsulent Johan Wesselink houdt een meetlat in een vierkantje gevouwen omhoog, 20 bij 20 centimeter, best klein. Een wolf vindt een gaatje – hij maakt een gat ter grootte van zijn twee handen, met de duimen bij elkaar – voldoende om door te gaan.

Laat helder zijn: Wesselink en Chantal Tutein Nolthenius van de wolfencommissie Gelderland zijn niet over tegen de wolf. Ze zijn er puur om schade door de wolf te voorkomen.

De vier wolvenroedels die nu in Nederland gevestigd zijn, plus de rondlopende zwervers, zorgen voor genoeg onrust. Wesselink is ruim anderhalf jaar wolvenconsulent. En hij is druk, heel druk.

De wolfencommissie wil eigenlijk heel Gelderland als wolfengebied aanwijzen, zodat schapen- en geitenhouders vergoedingen kunnen krijgen. Wesselink adviseert boeren of particulieren die wolfwerende hekken willen plaatsen. Deze dag komen ook de mannen van GB Omheining uit Doetinchem langs voor advies.

Wesselinks specialisme is de combinatie van wolven, landbouwhuisdieren en afrasteringen. Zelf was hij veertig jaar geiten-, en schapenhouder. Toen waren rasters er alleen om de dieren binnen te houden. „Maar als je weet hoe je ze binnen moet houden, weet je ook hoe je een indringer erbuiten kan houden.”

De houding van hobbydierhouders is anders dan die van dierhouders die ervan moeten leven, legt hij uit. De eerste groep heeft zijn dieren op vaste percelen lopen.

Professionals

Voor de professionele schapenhouders is het een ander verhaal. Zij hebben hun dieren op allemaal verschillende percelen lopen. „Voor hen is het lastiger om elke twee weken de rasters te verplaatsen. Daar zit heel veel arbeid en

tijd in, en dat wordt niet vergoed. Daarnaast mag de overheid maximaal 20.000 euro subsidie verstrekken, omdat je anders vanuit Europa staatssteun verweten wordt.”

„Wij hebben niet om die wolf gevraagd, dus waarom moet ik dan nu gaan rasteren?” is vaak het verhaal bij de boeren, zegt Wesselink. „Maar ja, je hebt altijd al je dieren moeten beschermen, zoals in de Wet dieren staat. Dat was de afspraak toen er nog geen wolven waren. Ik snap hun houding, alleen zijn ze het wel wettelijk verplicht.” Dat is wat hij tegen ze zegt: je hebt al twee draadjes, je kunt er makkelijk drie boven spannen. „Het is altijd: 'Ja maar, dan moet ik ook andere paaltjes hebben'. Nooit van: 'Oké, dan ga ik het doen'.”

Altijd is het maatwerk, zegt Wesse-

link. Voor hobbyhouders is het niet zo'n probleem als het wat kost, aan arbeid, maar voor bedrijven is dat wat anders. „Je moet er ook gevoelsmatig achter willen staan.”

Polarisatie

Er is bij boeren veel scepsis over de hekken, daarom wil hij graag een demonstratierrein waar hij aan veehouders kan laten zien hoe het werkt. „De polarisatie is enorm”, zegt Chantal Tutein Nolthenius, ook van de wolfencommissie.

Door de polarisatie worden mensen onnodig bang. Ze denken dat de wolf achter elke struik zit. Wesselink: „Er zijn allerlei onderzoeken over woldere aanvallen op mensen. Maar als mensen dingen niet willen horen, gaan ze het ook niet opnemen.” Tu-

tein Nolthenius: „Alleen wolven die gevoerd zijn door mensen, hebben incidenten veroorzaakt.”

De aanvragen voor de hekken blijven nog steeds ver achter, ook dit jaar. In 2021 waren er 22 aanvragen, voor 2022 verwachten ze ongeveer hetzelfde aantal. Dat heeft allemaal te maken met het draagvlak voor de wolf. Wesselink: „We moeten proberen de onzinverhalen eruit te filteren. Als er ergens een wolf gespot wordt, zijn er in de directe omgeving meteen heel veel mensen die ook een foto posten met: wij hebben die wolf ook gezien. Van die foto's is vaak een groot gedeelte van internet geplukt.”

Oud filmpje

Wesselink zag een paar jaar geleden dat er een filmpje werd gepost van een wolf die in de Weerrib-

weg van het schaap?

ben aan een koe zat te vreten. Maar hij wist bijna zeker dat hij die video twee jaar eerder ook al eens had gezien. Het bleek inderdaad om een oud filmpje te gaan uit de Dolomieten. „Ik zei dat tegen de mensen die het filmpje hadden gepost, maar hun antwoord was: 'Ja, ik kan ook alles fotoshoppen'. Dan houdt het voor mij wel op.”

Waar moeten wolfwerende hekken aan voldoen? Hoe kun je ze het makkelijkst plaatsen? Er volgt een presentatie. Draden op een quad, die snel afrolbaar zijn. Verschillende soorten draden die minder makkelijk breken. Wesselink laat het allemaal zien. Er zijn twee soorten vaste en drie soorten verplaatsbare afrasteringen. Allemaal volgens dezelfde basisprincipes: een hoogte van 120 centimeter, voorzien van stroomdraden, met hoogstens 20 centimeter tussen de onderste draden en een spanning van minstens 4500 volt.

Eronderdoor

Een wolf springt niet van nature over een hek, liever graaft hij eronderdoor. „Maar als een wolf wil, kan hij springen, één op de duizend wolven springt. Liever zoekt hij een greppel, een slootje, een gat. Hij gaat eerst rondom kijken, ziet meteen waar hij wil toeslaan en welke beesten er zwak zijn”

Bij Bertus de Bruin (72), die 75 schapen en 45 melkkoeien heeft, staan de schapen binnen sinds de –vermoedelijk – wolf bij hem begin januari drie schapen doodbeet. De schapen zijn drachtig, hij houdt ze binnen tot ze gaan lammeren en in mei of juni wil hij weer kijken of ze naar buiten kunnen.

Ook de burens, hobbyhouders Marian en Jan Veeneman, hadden de wolf op bezoek. Zij hebben meteen besloten hun 25 schapen weg te doen. Marian: „Ik had dat van tevoren al bedacht. Ik ga niet stressen of die wolf weer zou komen. We hebben geen ruimte om ze binnen te zetten. En wolfwerende rasters zag ik niet zitten.”

Dit wil ze nooit meer meemaken, in de ochtend haar schapen zo aantreffen. „Ik zou dit jaar voor het eerst zwarte schapen krijgen, maar helaas.”

Jan: „Het was de hobby van Marian, het moet wel leuk blijven. En ook met een wolfwerend hek is de angst niet weg. We zien het niet als oplossing.” Een andere hobby dan maar, zegt hij.

Maar voor De Bruin ligt het anders, hij verdient er zijn boterham mee. Hij is niet tegen de wolf, maar die moet vol-

gens hem gereguleerd rondlopen. Hij vindt niet dat dat zijn verantwoordelijkheid alleen is. „Je kunt niet zeggen: die wolf loopt hier nou eenmaal en we doen verder niks. Je moet dat samen met de provincie afspreken. Wat doen we over een paar jaar? Hoeveel wolven zijn er dan? Een bedrijf run je niet op één dag.”

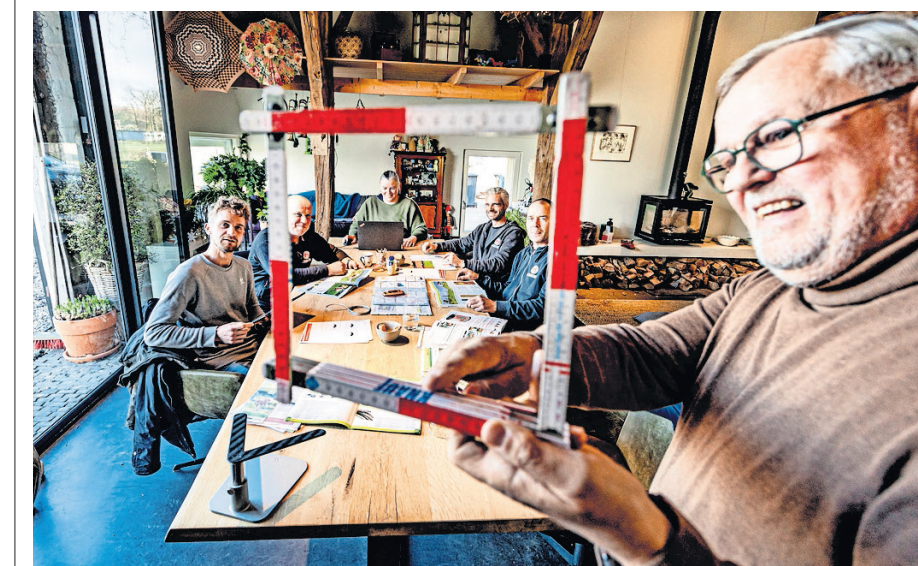
Eroverheen

De taxateur was bij hem op het erf en begon over wolfwerende rasters. „Maar zelfs hij zegt dat de kans dat de wolf eroverheen springt even groot is als de kans dat de wolf nog een keer komt.”

Bij een collega uit Drenthe waren afgelopen week negen schapen dood, die wel binnen wolfwerende hekken stonden. „Dan klopt er iets niet toch? Er zou een wolvenconsulent met mij contact opnemen. Ik wil horen hoe ik dit zou moeten doen. Het is een enorme investering, dan wil ik wel zekerheid. Maar diegene heeft nog steeds niet gebeld.”

Wolfwerende hekken hebben een hoogte van 120 centimeter en zijn voorzien van stroomdraden. FOTO ANP

20 bij 20 centimeter, daar past een wolf doorheen, laat wolvenconsulent Johan Wesselink zien. FOTO ROB VOSS

Het enige dat zou werken, is de wolf uitroeien tot de Poolse grens

Heel hard geloven in die oplossing doet hij niet. Eigenlijk vindt hij dat een wolf die schapen eet afgeschoten moet worden. Als is aangetoond dat het een wolf was die zijn schapen pakte, kan er actie ondernomen worden. Dat zal erger in april zijn, verwacht hij.

De schade wordt pas in september vergoed. „Dan zijn we bijna een jaar verder. En wat moet ik in de tussentijd doen?”

Op zijn bedrijf is een evenwicht tussen schapen die het gras afgrazen dat de

koeien laten staan. Hij heeft 25 hectare land. Het zou betekenen dat de hekken elk seizoen verplaatst moeten worden.

Zijn schapen horen in de wei, mensen willen dieren in de wei. Maar in de wijde omtrek heeft iedereen zijn dieren inmiddels binnen staan. „Dat is nu de veiligste oplossing.”

Natuurlijk wil hij wel wat doen, maar wel op basis van eerlijke informatie en garanties. „Als ze zeggen: een wolf springt niet over een hek heen. Of: één op de duizend wolven doet dat. Maar ik weet toch niet welke wolf er op mijn erf komt?”

Vergoed

De verantwoordelijkheid ligt niet alleen bij schapenhouders, vindt natuurfilosoof Martin Drenthen van de Radboud Universiteit, die het boek *Hek* schreef. Er is in 1979 Europees collectief besloten dat de wolf beschermd zou worden. „Veehouders dragen een onevenredig zware last van de wolf. Dat ze steun vragen is vanzelfsprekend, dat ze die krijgen een recht. Dus moeten ook de wolfwerende hekken volledig vergoed worden.”

Als de maatschappij vindt dat de wolf welkom is, moeten provincies de dierhouders actief helpen en bijstaan, vindt Drenthen. Maar: het moet wel van twee kanten komen. „Als veehouders besluiten hun dieren niet te beschermen, zouden ze ook geen vergoeding moeten krijgen. Want we willen dat de wolf afleert schapen te eten. Iedere boer die zijn vee niet beschermt, dwarsboomt dat beleid. Die zou je zelfs moeten kunnen boeten.”

Provinciale bestuurders die suggereren dat het afschieten van wolven een reële optie is dragen ook niet bij aan een oplossing, meent Drenthen. „Het enige dat zou werken, is de wolf uitroeien tot de Poolse grens. En dat gaat niet gebeuren.”

Stoppen

Nee, dierhouders moeten stoppen met elkaar opnaaien dat hekken niet werken en collega's die wel hekken plaatsen uitmaken voor verraders, vindt hij. „Ze bieden geen 100 procent garantie, maar dat is ook geen reële eis. Misschien betekent het wel dat op termijn het grootschalig houden van schapen in Nederland economisch niet meer uit kan. Of dat de bedrijfsvoering anders moet.”

Boer Bertus de Bruin vindt: mensen die de wolf nog nooit gezien hebben, orakelen allemaal hoe prachtig hij is. Maar hij is degene die al dat hekwerk moet gaan plaatsen. „Als die mensen mij elk seizoen komen helpen, vind ik het goed. Maar ik vraag me af of ze dan nog zo enthousiast zijn.”